

PA CIÈNCIA, LA NOSTRA

DANI ARBÓS I MÀRIUS BELLÉS
BIÒLEG I FÍSICPer saber fer
bons regals
també cal
molta ciència

LA CIÈNCIA NO NOMÉS busca deslligar grans enigmes, també s'ocupa de coses a priori més banals però que ens poden ser molt útils en la vida quotidiana, per exemple, durant l'època de Nadal. Ens agradi o no, aquestes dates de pau i de concòrdia van estretament lligades a comprar i comprar i comprar per regalar. Hem de fer regals a la parella, als familiars propers, als petits de la casa, a alguns amics i, fins i tot, sempre hi ha algú de la feina que s'anima a organitzar un "amic invisible" perquè ens veiem amb l'obligació de comprar una cosa més. Doncs bé, la ciència pot ajudar-nos en aquesta dura tasca perquè no morim en l'intent.

Per exemple, què és millor, fer un únic regal o més d'un? Un estudi publicat a *The Journal of Consumer Research* té la resposta: si l'obsequi consta de només un objecte, la persona que el rep el valora més que si l'acompanyem d'una altra cosa més petita. El regal de poc valor, de farciment, l'únic que aconseguim és acabar devaluant l'altre.

Sempre volem fer un regal inoblidable, únic, que sigui el més original que rebí el destinatari. Volem impressionar-lo, demostrar-li que hem recorregut desenes de botigues, que ens hem entaforat en locals plens a vessar on el sentit comú ens deia que no hi poséssim els peus, que hem regirat prestatges, calaixos, hem perdut la paciència entre empentes i l'hem fet perdre a dependents desesperats. Oblideu-vos-en. D'una banda, un grup de psicòlegs assegura que és una conducta de narcisistes, que volen sentir-se especials i fer-se notar. De l'altra, ens pot dur a comprar coses extravagants i inútils. Diversos estudis demostren que, encara que no tinguin la mateixa màgia, els regals més valorats són els objectes pràctics, o aquells que us ha demanat explícitament la persona que l'ha de rebre. Fins i tot la gent prefereix diners abans que un trasto estèril.

Obviament, sou lliures de no seguir aquests consells i fer el regal que considereu més oportú. Això sí, passat festes no passeu per un Cash Converter, ja que potser us el trobeu allà, a la vista de tothom, perquè la persona a la qual l'heu regalat no té el mateix exquisit gust que vosaltres.

LA CIÈNCIA EN LA
LITERATURA DE
TOTS ELS TEMPS

TEXT__M.L.F.

"LA MEDICINA ÉS LA MEVA ESPOSA, i la ciència la meva amant. Quan em canso de l'una passo la nit amb l'altra". Aquesta cita és del dramaturg Anton Txékhov, i l'ha triat el químic i periodista Xavier Duran per començar el seu últim llibre *La ciència en la literatura*, editat per la Universitat de Barcelona, una valuosa obra que exposa la gran influència i presència de la ciència en els grans escriptors de tots els temps, tot i que no es té gaire en compte. "Amb sort, la majoria de vegades ens vindrà al cap en Jules Verne o algun altre autor que s'hagi mogut en l'àmbit de la ciència-ficció", afirma Duran. Però la presència de la ciència en la ficció es pot resseguir en els autors més importants, i no tan sols en la literatura de gènere.

Des d'Homer fins a l'actualitat, en un viatge literari de gairebé 30 segles, Duran ha seguit el rastre de la ciència a la literatura. Sempre han sigut bones companyes. L'evolució de la medicina, els coneixements sobre l'Univers, el darwinisme, la teoria de la relativitat i els avenços científics lligats a la Revolució Industrial formen part de les històries que expliquen els millors llibres de la literatura universal.

Joanot Martorell, a *Tirant lo Blanc*, tracta de manera explícita i implícita les

teories mèdiques del moment, així com la teoria dels humors, que eren la bilis negra, la bilis groga, la flegma i la sang, que havien d'estar en equilibri en l'organisme, però segons quin predominava la persona tenia un temperament o un altre. Shakespeare també es va referir sovint a la medicina i també a l'astronomia, entre molts altres temes científics.

CIÈNCIA I ROMANTICISME

Els escriptors romàntics són un bon exemple de la unitat entre les ciències i la literatura en aquells temps. Entre ells, Friedrich Schiller havia estudiat medicina; Friedrich Schlegel, física, i Goethe, botànica. El *Faust* de Goethe planteja interessants reflexions sobre el coneixement i sobre les limitacions de la ciència. Si bé és cert que l'escriptor es va interessar per llibres de magicocabalístiques, també li va agradar experimentar amb la natura per entendre com funcionava. "Goethe es planyia de no ser considerat un científic", explica Duran.

El poeta Percy Shelley, marit de Mary Shelley -l'autora de *Frankenstein*-, va ser un apassionat de la ciència i esmerçava temps i diners en experiments de química. Mary Shelley va reflectir aquest interès compartit en la seva obra *Frankenstein*, amb un científic que recrea la vida. Es tracta d'un dels llibres que exemplifiquen més bé els temors davant la ciència.

Duran també reflexiona sobre les distòpies del segle XX. Entre aquests autors hi ha Aldous Huxley, que a *Un món millor* tracta sobre com la reproducció humana es converteix en un procés industrial, cosa que dona pas a una societat inhumana. A 1984, George Orwell mostra un estat on les eines de vigilància entren en l'esfera més íntima de les persones.

ALGUNS AUTORS CATALANS

A Catalunya, durant la Renaixença, la recuperació de la identitat nacional i de la llengua va acompanyada de "la necessitat de recórrer el territori i estudiar-ne la geologia, la botànica, la zoologia i la geografia, a més de la història, l'art i l'etnologia", explica Duran. Així doncs, Jacint Verdaguer, excursionista i observador, mostra a la seva obra aquest coneixement del medi.

Josep Pla també tenia ben present la ciència. A *El quadern gris*, diu: "M'interessa molt més la ciència que la metafísica i la teologia". En el mateix diari revela que va voler estudiar química i que per això es va inscriure en el que aleshores era el curs preparatori per a tots els que volien estudiar medicina, farmàcia o altres ciències.

Duran també parla de Llorenç Vilallonga, metge que es va especialitzar en psiquiatria. A *Beam*, el personatge de don Toni és un home il·lustrat, interessat per les ciències i les novetats tècniques. ■

Josep Pla, Jacint Verdaguer i Llorenç Vilallonga també van estar influenciats per la ciència dels seus temps i ho van reflectir en la seva obra.

WIKIPEDIA